

30.9.2022

SYKE/2022/1292-1

Sisäministeriö

Viite: VN/6170/2021

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Suomen ympäristökeskuksen lausunto hallituksen esityksestä laeiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Suomen ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ehdotuksista eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta.

Suomen ympäristökeskus lausunnonantajana

Suomen ympäristökeskus on kemikaalilain (399/2013) 23 §:ssä säädetty POP-asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1021 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä) toimivaltainen viranomaisena. POP-asetus säätelee mm. eräitä sammutusvaahtonesteiden sisältämiä per- ja polyfluorattuja alkyylilyhdisteitä (PFAS). EU-asetukset ovat suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. POP-asetuksen sisältämien kemikaalien markkinavalvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (TUKES).

Yleistä

Sammutusjärjestelmissä ja käsiammuttimissa käytettävien sammutusvaahtonestetiivisteiden säädösten mukaisuuden varmistaminen on vaikeaa. Vaahtonestetiivisteiden käyttö- ja varastointi-ikä on hyvin pitkä, jopa 20-30 vuotta. Niiden koostumustiedot ovat yleensä lainsäädännön noudattamisen kannalta puutteelliset pinta-aktiivisen komponentin pienten pitoisuuksien takia. Samaa kaupanimeä käyttävän vaahtonestetiivisteen koostumus voi vaihdella hankinta-ajankohdan mukaan, riippuen komponenttien toimittajasta ja valmistusajankohdasta.

POP-asetuksen nojalla tehdyt rajoitukset koskevat pääasiassa kalvovaahtonesteitä (AFFF) sekä B-luokan (tai AB) käsiammuttimia, jotka sisältävät vaahtonestetiivistettä. Perfluorioktaanisulfonihapon (PFOS) ja sen johdannaisen käyttö sammutusvaahtoissa on kielletty jo 27.6.2011 alkaen. Perfluorioktaanin hapon (PFOA), sen suolojen ja PFOA:n kanssa samankaltaisten yhdisteiden, joita voi esiintyä etenkin ennen vuotta 2016 valmistetuissa kalvovaahtonesteissä epäpuhtautena säädökset ylittäviä määriä, käyttö on sallittu enää vain B-luokan palojen sammuttamiseen 4 päivään heinäkuuta 2025 asti. Käyttöä on lisäksi rajattu seuraavasti ((EU) 2019/1021):

- a) sammutusvaahtoa, joka sisältää tai saattaa sisältää PFOA:ta, sen suoloja ja/tai PFOA:n kaltaisia yhdisteitä, ei käytetä koulutukseen;
- b) sammutusvaahtoa, joka sisältää tai saattaa sisältää PFOA:ta, sen suoloja ja/tai PFOA:n kaltaisia yhdisteitä, ei käytetä testaukseen, paitsi jos päästöt eristetään;
- c) 1 päivästä tammikuuta 2023 PFOA:ta, sen suoloja ja/tai PFOA:n kaltaisia yhdisteitä sisältävän sammutusvaahdon käyttö rajoitetaan alueille, joilla kaikki päästöt voidaan eristää;
- d) sammutusvaahdon varastoja, jotka sisältävät tai saattavat sisältää PFOA:ta, sen suoloja ja/tai PFOA:n kaltaisia yhdisteitä, käsitellään POP-asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

Lisäksi Euroopan kemikaalivirasto (ECHA) on tehnyt lainsäädäntöehdotuksen PFAS-yhdisteiden käytön kieltämisestä sammutusvaahdoissa (parhaillaan lausuntokierroksella).

Yksityiskohtaiset muutosehdotukset

Syke ehdottaa, että sammutusjärjestelmien ja käsisammuttimien (vaahto) sisältämien sammutusvaahdonesteiden säädöstenmukaisuuden varmistaminen sisällytetään uusiin asetuksiin:

Asetuksen paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista 6§ selvitykseen automaattisen sammutuslaitteiston perusmäärittelyistä lisätään uutena kohtana 5:

5) selvitys sammutuslaitteiston sisältämien kemikaalien (sammutteiden?) säädöstenmukaisuudesta;

Toiminnanharjoittajan on sammutuskemikaalien säädöstenmukaisuutta arvioitaessa otettava huomioon myös koulutukseen, testaukseen ja päästöjen eristämiseen liittyvät tekijät.

Syke ehdottaa myös, että asetukseen käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä 1§ Käsisammuttimen tarkastus- ja huoltotyöt lisätään kohtana 6

6) vaahtosammuttimen sisältämä sammute on säädösten mukainen.

Käsisammutin voidaan joutua poistamaan käytöstä sen sisältämän vaahtonesteen laadun takia, minkä merkitsemistä käsisammuttimen etikettiin olisi syytä harkita.

Sammutteiden säännöstenmukaisuuden varmistaminen on myös toiminnanharjoittajien intresseissä. Ympäristö- ja terveyssyistä rajoitettujen sammutusvaahtojen käyttö voi johtaa merkittäviin ympäristövahinkoihin ja kustannuksiin toiminnanharjoittajille. On lisäksi epäselvää, kenen korvattavaksi sammutusvesien puhdistus tai niistä aiheutunut ympäristövahinko jää tilanteessa, jossa sammutetta on käytetty säädöstenvastaisesti.

Lausunnon valmisteluun ovat Suomen ympäristökeskuksessa osallistuneet ylitarkastaja Timo Seppälä ja erikoistutkija Jouko Tuomainen.

Johtaja

Jyri Seppälä

Ylitarkastaja

Timo Seppälä

Jakelu
Tiedoksi

Vastaanottajat
Kopionsaajat

Suomen ympäristökeskus SYKE | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute

Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo.syke@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5
www.syke.fi